

Miljödepartementet

Kemikalieenheten, Kemikalier och avfall

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.kemikalieenheten@regeringskansliet.se

2022-12-29

Ert dnr M2022/01775

Svar på remiss av Naturvårdsverkets redovisning Ansvar för kommunalt avfall för vissa enskilda avfallsströmmar

Sammanfattning

- Stena Recycling anser i första hand att det bör införas ett generellt frival för avfall som uppkommer i verksamheter
- Stena Recycling tillstyrker i andra hand Naturvårdsverkets förslag att
 - använt matfett undantas från kommunens ansvar, och
 - avfall från detaljhandeln skall omfattas av frival.
- Stena Recycling anser därutöver att kontorspapper skall undantas från kommunens monopol.

Utveckling av Stena Recyclings inställning

Inledning

När begreppet "hushållsavfall" mönstrades ut vid implementeringen av 2018-års ändringar av avfallsdirektivet och "kommunalt avfall" i stället infördes, angavs i propositionen att detta inte skulle få någon större påverkan på omfattningen av det kommunala avfallsmonopolet. Detta visade sig snart inte stämma, vilket även återvinningsbranschen påtalade redan när förslagen om ändringen lades fram. Det har därefter rått en stor osäkerhet inom återvinningsbranschen om vad som egentligen gäller och vilka resurser kommunerna egentligen har för att kunna axla det väsentligt utökade ansvar som den nya definitionen inneburit.

Mot bakgrund av detta välkomnar därför Stena Recycling en översyn av ansvaret för kommunalt avfall som Naturvårdsverket har gjort. Vi kan dock inte riktigt se logiken i de förslag som Naturvårdsverket nu lagt fram. Förslaget framstår som ett försök att lappa och laga i ett system som ingen är särskilt nöjd med och de konkreta förslag som presenteras synes i första hand vara framtagna för att göra kommunerna och dess intresseorganisation Avfall Sverige nöjda.

I stället för denna halvmesyr så skulle Stena Recycling velat se att man genomförde det som från början var tanken när 2018-års ändringar av avfallsdirektivet

implementerades, nämligen att införa en generell frival för verksamheter som har avfall som omfattas av kommunens monopol. Det skulle ge en mer stringent lagstiftning och man hade sluppit de krystade motiveringar som återfinns i den aktuella redovisningen till varför vissa avfallsströmmar kan undantas från kommunens ansvar och andra inte.

Den möjlighet till dispens från det kommunala monopolet som i redovisningen tas upp som ett alternativ som redan finns för verksamheter som önskar en annan avfallshantering än den som kommunen erbjuder har i praktiken inte visat sig vara tillämpligt då kraven för att få dispens inte är möjliga att nå.

Med detta sagt så är det dock vår bedömning att de föreslagna ändringarna är bättre än den nuvarande situationen. Nedan följer våra kommentarer på de enskilda förslagen i redovisningen.

Detaljhandel

Naturvårdsverket har föreslagit en typ av frival för avfall som uppkommer i detaljhandeln och som omfattas av kommunens monopol. Stena Recycling tillstyrker Naturvårdsverkets förslag och delar de bedömningar som gjorts till stöd för den ordning som föreslagits. De skäl som anförts som talar för förslaget anser emellertid Stena Recycling ha samma relevans för andra verksamheter som har avfall som omfattas av kommunens monopol.

Matavfall från restauranger och storkök

Naturvårdsverket har föreslagit att matavfall från restauranger och storkök skall omfattas av kommunernas monopol. Stena Recycling har mycket svårt att se logiken i förslaget. Utifrån tillsyns- och miljöskyddsaspekter finns ingen skillnad mellan matavfall från restauranger och storkök och detaljhandeln.

Uppdelningen blir desto mer ologisk när man t.ex. ser på avfallshanteringen i större gallerier och varuhus där endast matavfallet och visst restavfall från restaurangerna skall hämta av kommunen medan övrigt matavfall från livsmedelsaffärer och allt förpackningsavfall kan hämtas av privata entreprenörer.

Fett från restauranger och storkök – fettavskiljare

Stena Recycling anser att de skäl som Naturvårdsverket framfört för sitt förslag att fett från fettavskiljare skall omfattas av kommunens monopol är rimliga och har inget att invända mot förslaget.

Använt matfett från restauranger och storkök

Stena Recycling håller med Naturvårdsverkets överväganden och tillstyrker att använt matfett skall undantas från kommunens monopol.

Kontorspapper

Av Naturvårdsverkets redovisning har Stena Recycling inte kunnat utläsa hur ansvaret för kontorspapper ser ut idag efter implementeringen av avfallsdirektivets begrepp kommunalt avfall. Vi anser emellertid att det finns mycket starka skäl att kontorspapper fortsatt skall vara en avfallsström som inte skall ingå i det kommunala ansvaret.

En viktig aspekt är att det redan idag finns ett fungerande privat system för insamling och återvinning av kontorspapper. Detta system innebär även att risken för att kontorspapper och returpapper (dvs. tidningspapper) blandas minimeras, vilket är viktigt för att kvaliteten gentemot pappersbruken skall upprätthållas. Risken om kommunerna tar över insamlingen är att man för att minska logistikarbetet börjar samla in kontorspapper och returpapper som en fraktion, vilket skulle innebära att kvaliteten inte upprätthålls, vilket gör att återvinningen blir lidande.

Därutöver finns det ofta en sekretessaspekt när det kommer till kontorspapper, vilket ställer helt andra krav på hanteringen än av annat avfall. Kontorspapper kan både innehålla känsliga personuppgifter som omfattas av GDPR men även information som är känslig utifrån affärsmässiga aspekter och säkerhetsaspekter och som måste hanteras med särskild försiktighet. I viss mån är hanteringen även lagreglerad. Att på ett korrekt sätt hantera dessa uppgifter så att den känsliga informationen inte riskerar att läcka ut samtidigt som materialet kan gå till återvinning ställer höga krav på den som skall utföra tjänsten.

Dessa tjänster ställer även höga krav på anpassning då kunderna skiljer sig mycket åt och de tekniska lösningarna kan se helt olika ut. Försvaret och polisen har t.ex. helt andra krav än t.ex. sjukhus och försäkringskassor.

Idag finns en väl fungerande marknad för sekretessstjänster med flera kompetenta aktörer som erbjuder dessa tjänster. Inga kommuner kan emellertid erbjuda detta.

Med hänsyn till vad som anförts ovan är det därför Stena Recyclings uppfattning att kontorspapper skall undantas från kommunernas monopol på samma sätt som Naturvårdsverket har föreslagit att använt matfett skall undantas.

Trädgårds- och parkavfall som uppstår i yrkesmässig verksamhet samt avfall med invasiva arter

Några tungt vägande skäl till varför trädgårds- och parkavfall som uppstår i yrkesmässiga verksamheter skall omfattas av det kommunala monopolet har Stena Recycling inte kunnat finna och utifrån redovisningen så verkar inte Naturvårdsverket inte heller ha gjort det. Likväl föreslås kommunernas ansvar vara kvar oförändrat.

När det gäller avfall med invasiva arter så är den enda behandlingsmetoden förbränning varför det finns en logik i att kommunerna skall ansvara för det eftersom det i första hand är kommunerna som innehar förbränningskapacitet. Då även trädgårds- och parkavfall kan innehålla invasiva arter finns det enligt Stena Recycling en logik i att även det avfallet skall ingå i kommunens ansvar.

Avfall från sjukhus och vårdinrättningar

Avfall från sjukhus och vårdinrättningar kan både vara avfall som omfattas av kommunens monopol, om de har en 20-kod, men även vara verksamhetsavfall om avfallet skall ges en 18-kod. Den senare koden omfattar avfall som är stickande, smittförande eller utgörs av farliga kemikalier och läkemedel. Denna fraktion, vilken är den som kan innebära de största farorna för omgivningen, omfattas inte av kommunernas monopol. Så har det varit även sedan tidigare innan implementeringen av 2018-års avfallsdirektiv och det har inte framkommit att detta skulle innebära någon fara för människors hälsa eller miljön.

Det är emellertid mycket svårt att se logiken i denna uppdelning, dvs. varför sjukhus och vårdinrättningar inte skulle klara av att se till att det övriga avfallet omhändertogs på ett miljömässigt bra sätt när man klarar av det för det mest problematiska avfallet. Vi kan därför inte se att det finns några rimliga skäl till varför inte alla avfallsfraktioner från sjukhus och vårdinrättningar skulle kunna hanteras av privata aktörer, åtminstone genom ett frivalssystem.

Mycket av sjukvården i Sverige bedrivs vidare i regionernas regi. Regionerna har verksamhet i flera kommuner. Av effektivitetsskäl skulle det vara fördelaktigt om de kunde upphandla en aktör som skötte avfallshanteringen på ett enhetligt sätt inom regionen, i stället för att ha olika aktörer och tekniska system i de olika kommunerna. Möjligheten för regionerna att genom upphandling ställa krav på cirkulära lösningar och innovativa återvinningslösningar ökar också om de kan vända sig till privata utförare än om de skall förhandla med ett antal kommuner som inte har någon tydlig drivkraft att utveckla sin tjänst.

Grovavfall

Det är inte helt enkelt att förstå Naturvårdsverkets resonemang kring grovavfall. Stena Recycling har emellertid inte uppfattat att det i dagsläget finns några oklarheter vad som gäller för grovavfall från hushåll och ser inte heller någon anledning att lyfta ansvaret från kommunerna.

När det sedan gäller grovavfall från verksamheter skiljer sig det avfallet inte från annat avfall från dessa på något avgörande sätt. För grovavfall från detaljhandel så kommer detta enligt Naturvårdsverkets förslag att omfattas av frivalet. Utifrån vårt resonemang ovan att det mest konsekventa hade varit att ge alla verksamheter möjlighet till frival så skulle frågan om grovavfallet också lösas.

Presentation Stena Recycling

Stena Metallkoncernen är en ledande återvinningskoncern där Stena Recycling AB ingår. Bland verksamheterna ingår förutom återvinning, produktion av aluminium från återvunnen råvara, leveranser av stålprodukter, finansverksamhet samt internationell handel med stål, metaller och olja. Koncernen bedriver verksamhet på cirka 200 platser i nio länder, varav cirka 100 är lokaliserade i Sverige. Koncernens totalt 3 500 medarbetare arbetar nära våra kunder för att skapa nya värden som alla tjänar på – företagen, miljön och samhället. Varje år återvinner vi

sex miljoner ton avfall och uttjänta produkter och förser våra kunder med nödvändiga råvaror, stålprodukter och marina bränslen. Genom forskning och utveckling arbetar vi för att möta framtidens utmaningar med nya, hållbara lösningar.

Med vänlig hälsning

FÖR STENA RECYCLING AB

Carl Hagberg

Bolagsjurist Stena Recycling Holding AB